

Струка (назив): Све струке (четврти степен)				
Занимање (назив): Сва занимања (четврти степен)				
Предмет (назив): КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК И МОРФОЛОГИЈА				
Опис (предмета): Општеобразовни предмет				
Модул (наслов): ЈЕЗИК (34 часа) (Модул је обавезан за други разред.)				
Датум: јуни, 2021. године		Шифра:		Редни број: 5.
Сврха:				
Циљ овог модула је да ученици утврде и прошире знања из области историје српског књижевног језика. Пратећи историјски развој српског језика увидјеће које су то околности утицале на стварање језичке норме и стандардизације језика. Усвајање знања из граматике српскога језика из области морфологије и развијање способности правилног акцентовања ријечи.				
Специјални захтјеви / Предуслови				
Знања стечена у основној школи.				
Циљ:				
– Разумијевање књижевног језика са историјског и садашњег аспекта, те разумијевање граматичких категорија, деklinације и конјугације у оквиру врста ријечи.				
Задаци:				
– Развијање способности за анализу језичке грађе српског језика; – Развијање способности правилног акцентовања ријечи; – Примјењивање граматичких правила у језичкој пракси.				
Теме:				
1. Развој књижевног језика 2. Прозодија књижевног језика 3. Именице и именске ријечи 4. Глаголи и непромјенљиве врсте ријечи				
Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
1.Развој књижевног језика	- разумије језик као систем и разликује његове функције; -уочава дијалекатске и социолекатске појаве које су настале као посљедица	-препознаје различите говорне варијације (стилске, дијалекатске, социолекатске, жаргонске); -самостално може да	-умије да разликује на конкретним примјерима књижевни (стандардни) језик од дијалекта; зна основне податке о дијалектима српског језика; има правилан став према свом дијалекту и другим дијалектима српског језика и према оба изговора српског	Тема 1. Подсјетити ученике на историјске околности које су довеле до раслојавања језика, стварања нарјечја и изговора. Указати на

	<p>раслојавања језика; - разликује књижевни (стандардни) језик од дијалеката; зна основне особине дијалеката српског језика; наведе подјелу штокавског нарјечја екавског и ијекавског изговора; зна основна правила екавског и ијекавског изговора; уочава мјесто српског језика у породици словенских језика; познаје развој књижевног језика, писма и правописа на српском језичком простору;</p>	<p>изучава језик краја из којег потиче.</p>	<p>књижевног језика (поштује свој и друге дијалекте српског језика и има потребу да чува свој дијалекат; подједнако цијени оба изговора српског књижевног језика – екавски и (и)јекавски); има потребу да учи, чува и његује књижевни језик; познаје најважније граматике и нормативне приручнике и умије да се њима користи; - смјешта развој књижевног језика код Срба у друштвени, историјски и културни контекст.</p>	<p>потребу стандардизације језика и формирања језичке норме. Припремити предавање о подјели штокавског нарјечја екавског и ијекавског изговора. Предочити улогу и мјесто српског језика у породици словенских језика.</p>
<p>2.Прозодија књижевног језика</p>	<p>- разликује акценат и квантитет слога; зна да објасни правила акцентовања и квантитет слога и умије да их примјењује на конкретним примјерима; примјењује правила акцентовања у</p>	<p>-акцентује ријечи, групе ријечи и реченице; - чита текстове с правилном употребом акцената. - наводи примјере нестандартне акцентуације.</p>	<p>- посједује свијест о језичкој структури и морфемском/морфолошком нивоу језичке структуре;</p>	<p>Тема 2. На конкретним примјерима објаснити правила акцентовања и квантитет слога. Такође објаснити правила акцентовања у акценатским цјелинама, нпр.: прелазак</p>

	акценатским цјелинама (прокликтике и енклитике).			акцента на проклитике. Припремити неакцентоване текстове са три типа задатака: обиљежавање акцентованих слогова, одређивање квалитета и квантитета акцентованог слога и квантитет неакцентованог слога.
3. Именице и именске ријечи	<p>- дефинише морфеме и разликује врсте морфема;</p> <p>-наброји врсте ријечи; наброји категорије именица према значењу;</p> <p>објасни лексичко и граматичко значење именице;</p> <p>објасни граматичке категорије рода, броја и падежа именица;</p> <p>објасни специфичности промјене именица I, II, III и IV врсте;</p> <p>- објасни граматичке категорије рода, броја и падежа придјева;</p> <p>објасни подјелу придјева према значењу;</p> <p>објасни појам компарације придјева и врсте компарације;</p> <p>одреди вид придјева;</p>	<p>-јасно прави разлику између граматичких и афиксалних морфема;</p> <p>дијели ријеч на морфеме;</p> <p>-одређује које граматичке категорије имају промјенљиве врсте ријечи;</p> <p>препозна разлику између природног и граматичког рода именица;</p> <p>класификује именице у одређене деклинационе врсте;</p> <p>-одреди граматичке категорије придјева;</p> <p>класификује придјеве према значењу на конкретним примјерима;</p> <p>врши компарацију придјева;</p> <p>уочава разлике</p>	-разумијевање граматичких категорија, деклинације и конјугације у оквиру врста ријечи.	<p>Тема 3.</p> <p>Представити подјелу морфема на конкретним примјерима. Припремити текст из књижевног дјела и на примјерима груписати ријечи према врстама и функцији у реченици. Објаснити лексичко и граматичко значење ријечи. Објаснити граматичке категорије именица: род, број и падеж. Објаснити специфичности именица I, II, III и IV врсте. Објаснити промјену придјева неодређеног и одређеног вида, компарацију придјева. Објаснити одређивање</p>

	<p>- разликује врсте замјеница; наведе и објасни све граматичке категорије замјеница; разликује замјенице према служби;</p> <p>- разликује врсте бројева; објасни специфичности основних, збирних и редних бројева; наведе и објасни све граматичке категорије бројева;</p>	<p>у промјени придјева одређеног и неодређеног вида;</p> <p>- препозна у примјерима одговарајућу врсту замјеница; уочава разлику у промјени између именичких и придјевских замјеница и јасно врши њихову промјену;</p> <p>-препознаје у примјерима одговарајућу врсту бројева и врши њихову промјену према граматичким категоријама;</p>		<p>замјеница према служби; именичку и замјеничку промјену. На конкретним примјерима објаснити промјену именичких и придјевских замјеница. Објаснити промјену основних, збирних и редних бројева.</p>
<p>4. Глаголи и непромјенљиве врсте ријечи</p>	<p>- разликује граматичке категорије глагола; разликује презентску и инфинитивну основу и глаголе према основи; врши подјелу глагола према трајању радње; објасни творбу простих и сложених глаголских облика; објасни творбу облика пасива;</p> <p>-наведе непромјенљиве врсте ријечи; објасни значење и службу</p>	<p>-у раду на тексту јасно врши подјелу глагола према њиховим граматичким категоријама; препознаје врсте глагола према дужини трајања радње; разликује двовидске глаголе; класификује глаголе према глаголском роду; врши промјену глагола по лицима,</p>	<p>-примјена граматичких правила у језичкој пракси.</p>	<p>Извршити подјелу глагола по значењу и примјерима представити граматичка значења: глаголског вида, рода, лица, времена и начина. Објаснити граматички род и број. Поновити са ученицима презентску и инфинитивну основу и објаснити творбу простих и сложених</p>

	непромјенљивих врста ријечи; врши компарацију прилога;	времену, броју и начину; - одређује значење и службу прилога, приједлога, узвика, везника и ријечца на конкретним примјерима;		глаголских облика као и творбу пасива. Припремити примјере непромјенљивих врста ријечи и одредити врсту; значење и службу приједлога и прилога, врсте везника, значење и службу узвика и ријечца.
Интеграција				
1. Историја				
Извори и литература				
<ul style="list-style-type: none"> – Уџбеник одобрен од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске; – Друга стручна и теоријска литература; – Правопис српског језика, Матица српска, 2014. г. – Ж. Станојчић, Љ. Поповић, Граматика српског језика за гимназије и средње школе, било које издање. 				
Оцјењивање Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању, Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи и савременом методиком наставе српског језика. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула. Предвиђена писмена провјера (ТЕСТ) из области морфологије. Писмена провјера из области развоја књ. језика и прозодије књ. језика.				